
SZKLANE BUTELKI JEDNORAZOWEGO UŻYTKU POZA SYSTEMEM KAUCYJNYM

STANOWISKO PRODUCENTÓW I RECYKLERÓW SZKŁA. LIPIEC 2026

Rozwój recyklingu szkła - pojemniki w gminach a nie sklepy

W naszej ocenie dla zwiększania recyklingu szkła najbardziej efektywne są lokalne systemy gminne współfinansowane poprzez właściwie zaprojektowany system ROP. Systemy takie umożliwiają zebranie co najmniej 90 procent użytkowych opakowań szklanych do recyklingu (co potwierdzają przykłady innych państw europejskich). Zapisany w polskim prawie cel recyklingowy 75% oznacza właśnie konieczność zebrania do recyklingu około 90 procent opakowań wprowadzonych na rynek. Szkło jest materiałem permanentnym, przydatnym do nieskończonego recyklingu, a Polscy recyklerzy i producenci opakowań są już dzisiaj zainteresowani dodatkową stłuczką w ilości ok. 350 000 ton rocznie.

Jesteśmy natomiast przekonani, że dla jednorazowych opakowań szklanych system kaucyjny jest najbardziej kosztowny i mało efektywny, biorąc pod uwagę całociowy recykling w skali kraju. Rozwiązanie to bywa uważane za właściwe dla tworzyw sztucznych. Jego przenoszenie na szklane opakowania jednorazowe nie jest, w opinii zarówno recyklerów, jak i producentów szkła, celowe dla maksymalizacji ilości i jakości surowca recyklingowego. Podkreślić także musimy, że w przeciwieństwie do np. tworzyw sztucznych, dla szkła nie występują ograniczenia w wykorzystaniu stłuczki z selektywnej zbiórki gminnej do produkcji opakowań do żywności.

Polska branża produkcji opakowań szklanych jest jedną z największych w Europie i wytwarza także na dużą skalę butelki zwrotne do napojów, w tym, opakowania standardowe – dostępne dla wszystkich zainteresowanych klientów.

Jako branża widzimy m.in. następujące argumenty za pozostawieniem jednorazowych butelek szklanych w ramach selektywnego zbierania odpadów w gminach:

- Wysoki poziom i stały przyrost zbierania szkła do recyklingu poza systemem kaucyjnym – doświadczenia europejskie wskazują, że poziom zbiórki przekraczający 90% jest osiągalny bez niego,
 - Znacznie korzystniejszy ślad węglowy gminnej zbiórki pojemnikowej (pojemnikowo – workowej),
 - Wyższą efektywność ekonomiczną gminnej zbiórki szkła opakowaniowego,
 - W naszej ocenie polskie sklepy nie są w stanie zebrać ponad pół miliona ton butelek, co wynika m.in. ze struktury handlu,
 - Ryzyko utraty dochodów gmin i operatorów systemów gminnych, a także utrudnienie dla realizacji celów zbierania przez samorządy,
 - Ryzyka dla dobrze rozwiniętych systemów butelek zwrotnych,
 - Zagrożenie dla osiągnięcia poziomów recyklingu wymaganych przepisami unijnymi i krajowymi, w tym celu na 2030 rok,
 - Możliwości stopniowego - organicznego wzrostu opartego o istniejące systemy gminne – mniej ryzykownego z punktu widzenia inflacji i finansowania,
 - Braku powszechności zbiórki szkła opakowaniowego w Europie w systemach kaucyjnych.
-

Recykling szkła opakowaniowego w Europie - samorządy kluczem do sukcesu

Ostatnie dostępne dane, dla 2024 roku, wskazują, że wskaźnik zbiórki opakowań szklanych w całej Unii Europejskiej osiągnął rekordowy poziom 82,2%¹. Dziewięć na dziesięć wszystkich zebranych opakowań szklanych pochodzi z gminnych systemów gospodarki odpadami. Polska plasuje się w europejskim środku stawki. Nawet mimo braku istotnych zmian systemowych w Polsce notowano ostatnio wzrost selektywnego zbierania szkła, zgodnie z ostatnimi dostępnymi danymi GUS przyrost 2023/2024 wyniósł ok. 20 tys. ton.

Niekorzystny ślad węglowy systemów depozytowych dla szkła w porównaniu do systemów gminnych

Niezależnie od wpływu na recykling szkła warto przeanalizować ślad węglowy wprowadzenia systemu depozytowego w porównaniu z rozwojem lokalnych systemów zbierania stłuczki z opakowań.

Raport Deloitte Advisory opublikowany w styczniu 2023 roku wskazuje „za” i „przeciw” różnym scenariuszom zbierania jednorazowych opakowań szklanych, uwzględniając kwestie społeczne, ekonomiczne oraz środowiskowe w kraju.

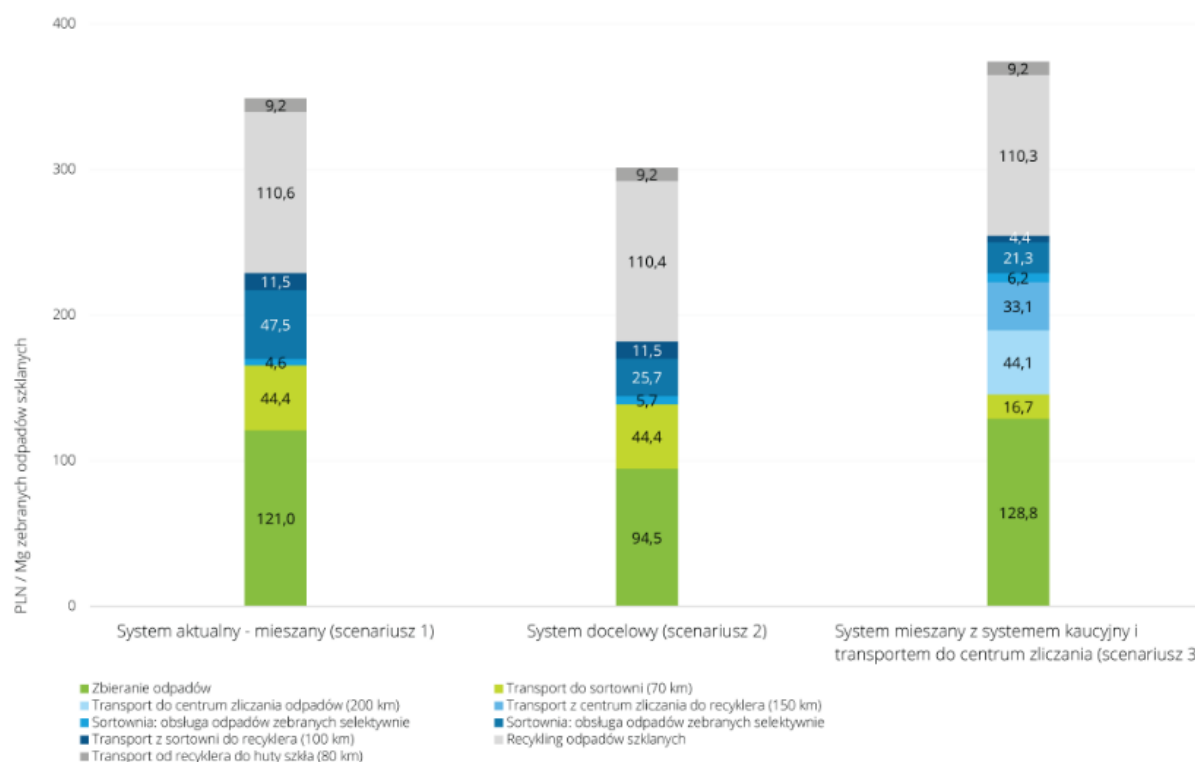
Podkreślamy, że ze względu na ostateczny kształt systemu kaucyjnego w Polsce, szczególnie wielość operatorów, wskazuje, że koszt środowiskowy i ekonomiczny byłby z pewnością wyższy niż wskazany w tym dokumencie.

Przeprowadzone badania wykazały, że oparcie selektywnego zbierania szkła na systemie pojemnikowym, może przyczynić się do zmniejszenia wpływu na środowisko o około 11,9% i kosztów operacyjnych o 13,6% w porównaniu do obecnego systemu pojemnikowo-workowego.

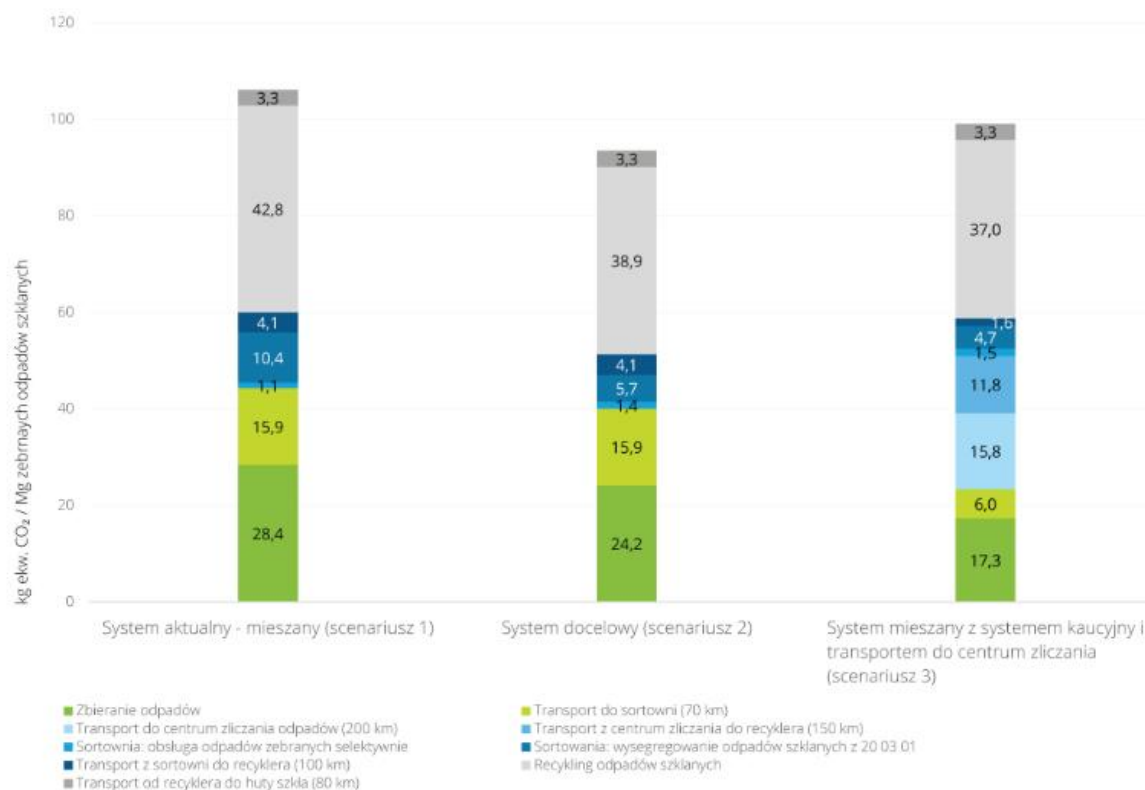
- koszty ekonomiczne i środowiskowe są w systemie pojemnikowym (system docelowy – scenariusz 2 na wykresach na kolejnej stronie) niższe od analizowanego scenariusza zawierającego system kaucyjny.

Koszty ekonomiczne – scenariusze systemów zbierania

Koszty środowiskowe – scenariusze systemów zbierania

Główne wnioski z raportu – system kaucyjny droższy i z wyższym śladem węglowym

• Efektywność środowiskowa

- Ślad środowiskowy systemu, w którym szklane butelki jednorazowe byłyby zbierane w systemie gminnym wzbogaconym o dodatkowe pojemniki (scenariusz 2 na wykresach powyżej), jest niższy, niż gdyby zostały one objęte systemem kaucyjnym (scenariusz 3).
- Rozwój gminnych systemów pojemnikowych pozwoli zoptymalizować ślad węglowy systemu zbierania i przetwarzania szkła w Polsce.

• Efektywność ekonomiczna

- Rozwój gminnych systemów pojemnikowych pozwoli zoptymalizować także koszty systemu zbierania szkła w kraju.
- System kaucyjny jest droższy w porównaniu do systemu wzbogaconego o dodatkowe pojemniki przydomowe i w miejscach publicznych.

Link do raportu Deloitte Advisory: [Wyniki analiz dotyczących zasadności wprowadzenia systemu kaucyjnego dla jednorazowych butelek szklanych w Polsce](#)

W Portugalii podobną analizę przeprowadził w 2021 roku Uniwersytet Techniczny w Lizbonie (Tecnico Lisboa). W rozważanych scenariuszach pozyskania jednakowych ilości stłuczki szklanej ślad węglowy był

większy w przypadku systemu depozytowego (około 2 – 3 razy). Pod uwagę zostały wzięte emisje z produkcji pojemników, maszyn depozytowych i logistyki.

Wpływ objęcia części opakowań szklanych depozytem w porównaniu do rozwoju lokalnych systemów selektywnego zbierania był też analizowany w Wielkiej Brytanii. Raport Valpak Consulting dla British Glass opublikowany w grudniu 2021 roku wskazuje, że ślad węglowy dla systemów kaucjonowania opakowań jednorazowych byłby wyższy o 11%.¹

Jesteśmy przekonani, że w warunkach dużego udziału mniejszych sklepów w handlu, jak ma to miejsce w Polsce, ślad węglowy dla zbiórki depozytowej szkła mógłby być w naszym kraju znacząco wyższy niż Portugalii i Wielkiej Brytanii.

Ryzyko utraty dochodów - szkło cennym surowcem dla samorządów i operatorów systemów gminnych

Obecnie selektywne zbieranie szkła w gminach oznacza zasilenie budżetów firm sektora odpadowego dzięki sprzedaży szkła do recyklerów. Ewentualna zmiana systemowa w tym zakresie oznaczałaby utratę przychodów dla branży na poziomie kilkuset milionów złotych rocznie (kolejną utratę dochodów po wprowadzeniu butelek PET i puszek metalowych do systemu kaucyjnego). Utrata strumienia kilkuset tysięcy ton odpadów sprzedawanych obecnie do recyklingu (butelek szklanych) nie tylko mogłaby powodować słuszne żądania samorządów otrzymania rekompensaty finansowej. Byłaby także zagrożeniem dla realizacji celów selektywnego zbierania nałożonych na gminy.

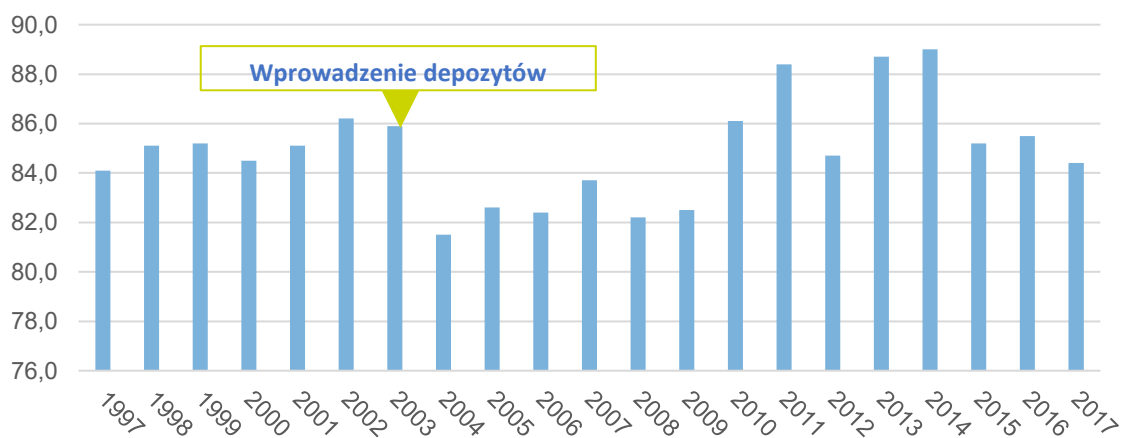
Zwiększanie poziomu recyklingu szkła w Polsce a kaucjonowanie

Jeżeli jednym z kryteriów ewentualnych zmian systemowych w zakresie selektywnego zbierania odpadów byłby osiągany poziom recyklingu, szkło jednorazowe definitywnie powinno pozostać wyłączone z systemu kaucyjnego. Z dziesięciu krajów Unii Europejskiej osiągających najwyższy recykling szkła (regularnie znacząco powyżej 80%) tylko w trzech (Dania, Finlandia, Niemcy) część opakowań jest zbierana w systemach kaucjonowania opakowań jednorazowych do recyklingu (depozytowych). Ich wprowadzenie wiązało się niejednokrotnie z brakiem inwestycji w pozostałe systemy zbierania opakowań ze szkła, a nawet ich regresem.

Zauważamy także, że w dwóch z tych krajów (Danii i Finlandii) procentowy poziom recyklingu jest wyższy w systemach pojemnikowych, a nie depozytowych.

Obowiązkowe kaucjonowanie nie musi skutkować wzrostem poziomu recyklingu szkła

Po wprowadzeniu obowiązkowego kaucjonowania części opakowań szklanych w Niemczech przez 7 lat zanotowano niższy poziom recyklingu (w przeciwieństwie do rosnących poziomów w poprzednich siedmiu latach). Także dane z innych krajów europejskich wskazują na stagnację lub obniżenie, łącznego poziomu recyklingu szkła, często kilkuletnie.

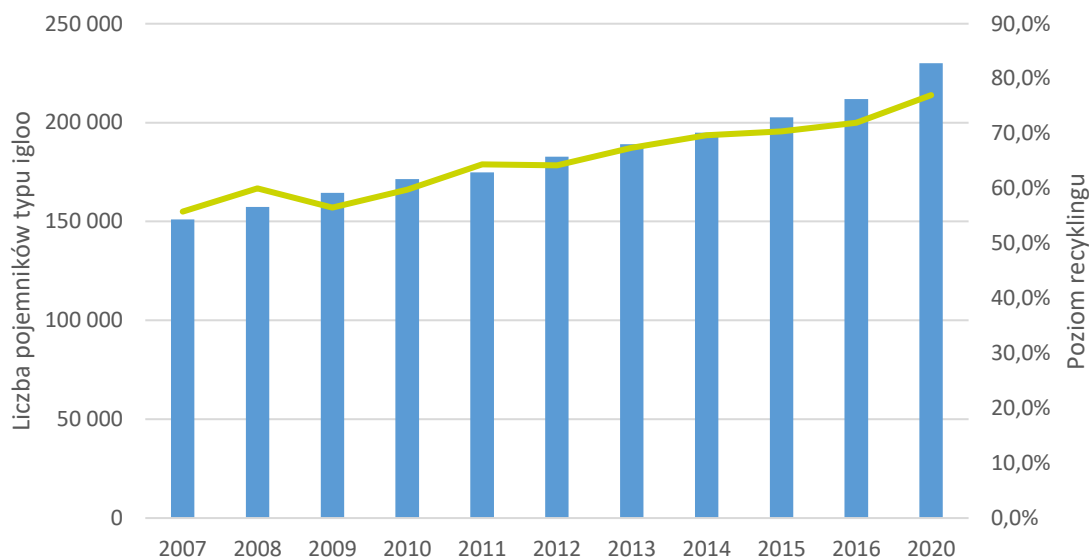

Poziom recyklingu szkła w Niemczech; źródło Eurostat/ FEVE (www.feve.org)

¹ <https://www.britglass.org.uk/sites/default/files/British%20Glass%20Briefing%20Paper%20-%20DRS%20report%20%28FINAL%29.pdf>

Możliwość stopniowej rozbudowy systemów gminnych

W przeciwieństwie do rozwiązań dotyczących kaucjonowania opakowań jednorazowych w systemach pojemnikowych (gminnych) możliwe są elastyczne - stopniowe - inwestycje w dodatkową infrastrukturę. Dostępność pojemników i towarzyszący jej rozwój recyklingu szkła można prześledzić na przykładzie Hiszpanii (wykres poniżej; liczba pojemników – kolor niebieski, poziom recyklingu – kolor zielony).

Źródło: Oakdene Hollins dla FEVE (Europejskiej Federacji Opakowań Szklanych) na podstawie danych Ecovidrio

Brak powszechności systemów depozytowych dla butelek jednorazowych

Tylko niektóre systemy depozytowe funkcjonujące w Europie obejmują wybrane jednorazowe butelki szklane. W Europie tylko 1,5% szkła trafiającego na rynek jest objęte systemami depozytowymi. W praktyce nie pomagają więc one samorządom i innym organizatorom lokalnych systemów selektywnego zbierania, zmniejszyć częstotliwości opróżniania pojemników, czy obniżyć opłat dla mieszkańców (tylko część opakowań ze szkła zostaje „zabrana” z dotychczasowego systemu).

Jakość stłuczki a kaucjonowanie

Polepszenie jakości zbiórki szkła w systemach depozytowych jest dużo mniej zauważalne niż w przypadku tworzyw sztucznych.

Pozyskiwana stłuczka szklana nie jest wolna od problematycznych frakcji: większy jest udział trudnej w recyklingu najdrobniejszej frakcji (m.in. ze względu na kruszenie lub cięcie butelek). Dodatkowo ze względu na ryzyko oszustw dla butelek szklanych objętych obowiązkowym kaucjonowaniem stosuje się powszechnie specjalne wytrzymałsze i trwale przyklejane etykiety. Utrudnia to recykling i powoduje straty materiału przy jego oczyszczaniu (w skrajnych przypadkach nawet do 30%).

Opłaty za opakowania szklane w działających w innych krajach UE systemów depozytowych są znacząco wyższe niż w przypadku np. tworzyw sztucznych. Ich włączenie w systemy kaucjonowania dla recyklingu przynosi ograniczone korzyści przy bardzo wysokich kosztach.

Depozyt dla opakowań jednorazowych nie wspomaga rynku opakowań zwrotnych

Z danych udostępnionych nam przez europejską federację branżową opakowań szklanych FEVE wynika, że nie występuje pozytywna korelacja pomiędzy wprowadzeniem obowiązkowego kaucjonowania jednorazowych butelek szklanych a udziałem opakowań zwrotnych ze szkła w rynku.

Co więcej dwa z sześciu krajów, w których oba rodzaje butelek są objęte kaucjonowaniem, należą do krajów w których zanotowano największy, dużo większy niż w Polsce, spadek udziałów rynkowych opakowań zwrotnych (2007 – 2020):

- w Finlandii wyniósł on 45%,
- w Danii osiągnął on 44%.

Butelki zwrotne na rynku polskim. Opakowania standardowe

Polska jest jednym z krajów europejskich w których udział butelek zwrotnych w rynku piwa należy do najwyższych (po Niemczech, Holandii, Czechach, ale zdecydowanie przed np. Francją, Włochami czy Hiszpanią). Dlatego wszelkie zmiany legislacyjne dotyczące butelek zwrotnych muszą zostać poprzedzone analizą i szerokimi konsultacjami.

W naszej ocenie ewentualne wprowadzenie standardowych butelek zwrotnych wymagałoby bardzo znaczących, kilkuletnich, inwestycji w dedykowaną im infrastrukturę (m.in. ze względu na skalę polskiego rynku). Trudno jest także przewidzieć sukces rynkowy takich opakowań przy braku znaczących zachęt dla potencjalnych ich użytkowników. Butelki takie na wielu rynkach nie zyskują na popularności - np. w Niemczech, w których mają one ugruntowaną pozycję rynkową jako opakowanie do piwa, od kilkunastu lat notuje się systematyczny spadek ich udziałów rynkowych na poziomie ok. procenta rocznie.

Opracowanie: Związek Pracodawców Polskie Szkło, lipiec 2026 r., www.zpps.pl.

ⁱPełne zestawienie danych dotyczące zbiórki szkła oraz raporty dostępne są na oficjalnej stronie internetowej: www.closestheglassloop.eu. Warto podkreślić, że od początku ich publikacji (2017) , mimo braku istotnych zmian systemowych notuje się stały progres w zakresie zbiórki opakowań szklanych w naszym kraju.
